

+ + +

Ще нічого немає. Зелена ніч,
і в кожній тиші міра своя.
І, знаючи, скільки потрібно сторіч,
щоби з'явилась найперша річ,
він вимовляє її ім'я.

Немов відчиняє нічне вікно
і ловить напружено кожен рух,
сподіваючись на щось все одно,
і небуття важке полотно
покірно дається йому до рук.

І все, що буде з ними тепер, —
гольфстріми, айсберги мертвих морів,
щоденний рух повітряних сфер,
спів кашалотів і крик химер,
поява запахів і кольорів,

коріння трав і листя дерев,
озерні льоди і пташиний свист,
руди і вугілля натруджений трем,
слухняних тварин шепіт і рев,
жага лунких торговельних міст,

вогонь, що спалює кораблі,
смерть на темних шовках знамен,
згаслі зірки на високому тлі,
тихі мерці в літній землі,
кров, ніби лава в покладах вен:

прийде все, що мало прийти,
і зникне все, що колись було,

як мито за явлені їм світи,
за голос із домішками темноти,
за видих у вивільнене тепло.

І, знаючи все, що чекає на них,
він все ж вимовляє її ім'я,
зіткане з приголосних і гірких голосних,
доки йому підступає до ніг
ніжності сутінковий сніг,
любові смарагова течія.

+ + +

Марат помер уві сні.
На початку березня, навесні.
Коли тануть сніги
і ріки лишають свої береги,
як діти лишають батьківські доми
після тяжкої зими.

Марат тренувався на «Спартаку».
Мав техніку — вивірену і тривку,
мав треноване тіло,
ходив із серйозним лицем,
був, мабуть, справді найкращим бійцем
у напівсередній вазі,
носив наколку з Фіделем на лівій нозі.
Імам говорив, стоячи над ним:
«Пророк, — говорив, — ніколи не був сумним.
Пророк знав: зло зжирає зло.
Буде так, як буде. Завжди так і було.
Ось і Марат матиме що сказати

про кожна з власних провин.
Пророк і вигадав пневмонію
для таких, як він».

Маратова мама мовчала в кутку.
Маратів брат слухав молитву гірку.
А коли імам поклав долоню
йому на плече худе
і сказав:
«Усе, що зникає, знову колись зійде», —
«Ніщо не зникає, — відповів йому брат. —
Я заберу собі капу, з якою бився Марат.

Я знаю, чому він помер.
Щоранку він бився проти своїх химер.
Щодня він збивав у кров кулаки.
Щовечора він відчував,
як згасають над ним зірки.
Лише найхоробріші з нас заступають за цю межу.
Хто бачив його в рингу, знає, про що я кажу.

Як може зникнути те, що є?
Що з ним робитиме той, хто все нам дає?
Зникнути може хіба що страх.
Решта лишається в нас — молодших братах,
які розбивають собі серця,
стоячи до кінця».

Брат відійшов убік.
Він був молодший на рік.
Марата вважав головним.
Всюди ходив за ним.
Тепер ось мовчав, відійшовши нараз,
і стримував сльози, певно, соромлячись нас.

Коли виносили тіло, почався сніг.
Падав із темних небес до ніг.
Імам ішов попереду, ніби мара.
Рання весна на цвинтарі — не найкраща пора.
Жінки починали плакати, а чоловіки
відчували, як тихо згасають над ними зірки.

+ + +

Бої без правил — заробіток святих,
коли суддя щось кричить і натовп затих.
І молоді апостоли б'ються
проти місцевих,
себто проти чужих.

І Ісусу теж намотують бинти на кулаки,
і виштовхують в коло, ніби у води ріки,
і проти нього стоїть юний вантажник,
і, вітаючись, не подає руки.
І коли Ісус падає на циркове сукно,
коли зісковзує в пекло, кудись на дно,
тіло його стає ламке, мов хліб,
а кров — суха, як вино.

Але хтось кричить йому в спину: «Давай, зберись!
Згадай усе, що ти говорив нам колись!
Якщо ти не встанеш, про це дізнаються всі,
відразу й скрізь!

Підіймайся й бийся, як умієш лиш ти!
Вали цю наволоч! Не давай йому звідси піти!
Кожна твоя перемога —
ще один крок до мети!

Жодного прощення тим, хто боявся між рік і трав!
Жодної ласки Господньої, жодних прав!
Давай, ти ж стільки разів
падав і помирав!

Вони всі тут — зрадники й слабаки!
В них замість совісті — зябра,
замість крил на спині — плавники!
Вали їх, Спасителю, рань об них
кулаки!

Вали їх за їхню слабкість і їхні плачі!
Вали за те, що вони про все забувають вночі!
За те, що вони дивляться на власну смерть,
мов глядачі!
Вони все одно не слухають ні нас, ні тебе,
їх ніщо не врятує, їх ніщо не гребе,
знищуй їх, Господи, доки вони самі
не винищили себе!

Знищуй їх за їхню продажність і їхню лінь,
за їхню зсученість, що залягла в кожному з поколінь,
за хитрість, яку вони влітають
до своїх молінь!»

...І він підіймається, і спльовує чорну кров,
підіймається, потім падає, потім підіймається знов,
і вантажники шепочуться, ну ось, знову
смертю смерть поборов.

І валить правим прямим просто під дих!
За кожне із заподіяних ними лих!
Оскільки бокс — справді справа завзятих
і молодих.